

Høgskulen
på Vestlandet

Darbas su vaikais, turinčiais specialiųjų ugdymosi poreikių, karjeros klausimais

---

Ieva Kuginyte-Arlauskiene
Stord, Norvegija

Įtraukiojo ugdymo koncepcija

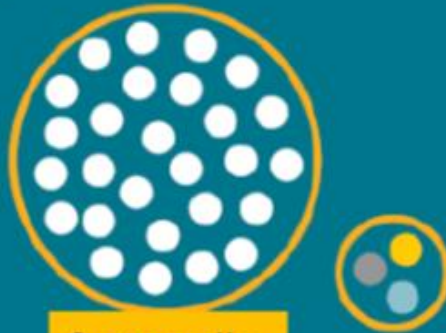
- › Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencija (2006), Europos Tarybos numatyti strateginiai teisingumo švietime įgyvendinimo uždaviniai reglamentuoja **įtraukiojo ugdymo principais grįstą švietimo politiką**.
- › Lietuvos švietimo dokumentuose teigiama, kad įtraukusis ugdymas – **kokybiškas ugdymas kiekvienam mokiniui**, kuris sietinas su individualizuotu kiekvieno mokinio ugdymu, atitinkančiu kiekvieno **vaiko ugdymosi galias ir poreikius**.
- › Nacionalinė švietimo agentūra įvardija šiuos įtraukiojo ugdymo kokybės skatinimo principus, kurie labiau pritaikomi mokyklos lygmeniui: **pagarba mokinių nuomonei, aktyvus mokinių dalyvavimas, teigiamos mokytojų nuostatos, mokytojų įgūdžiai atsižvelgiati į kiekvieno poreikius, lyderystė mokykloje, įvairių žinybų paslaugų dermė**.

Atsirtis

Atsirtis vyksta tada, kai besimokantieji tiesiogiai ar netiesiogiai sudaromos kliūtys į mokslą arba neleidžiama gauti išsilavinimą jokia forma.

Segregacija

Segregacija vysta tada, kai neįgalūs vaikai ugdomi atskirai nuo negalios neturinčių besimokančiųjų aplinkoje, kuri yra sukurta arba naudojama atsižvelgiant į konkrečius sutrikimus ar įvairias negalias.

Integracija

Integracija yra neįgaliųjų įjungimo į dabartinės bendrojo lavinimo įstaigas procesas, suprantant, kad jie gali prisitaikyti prie tokių institucijų standartinių reikalavimų.

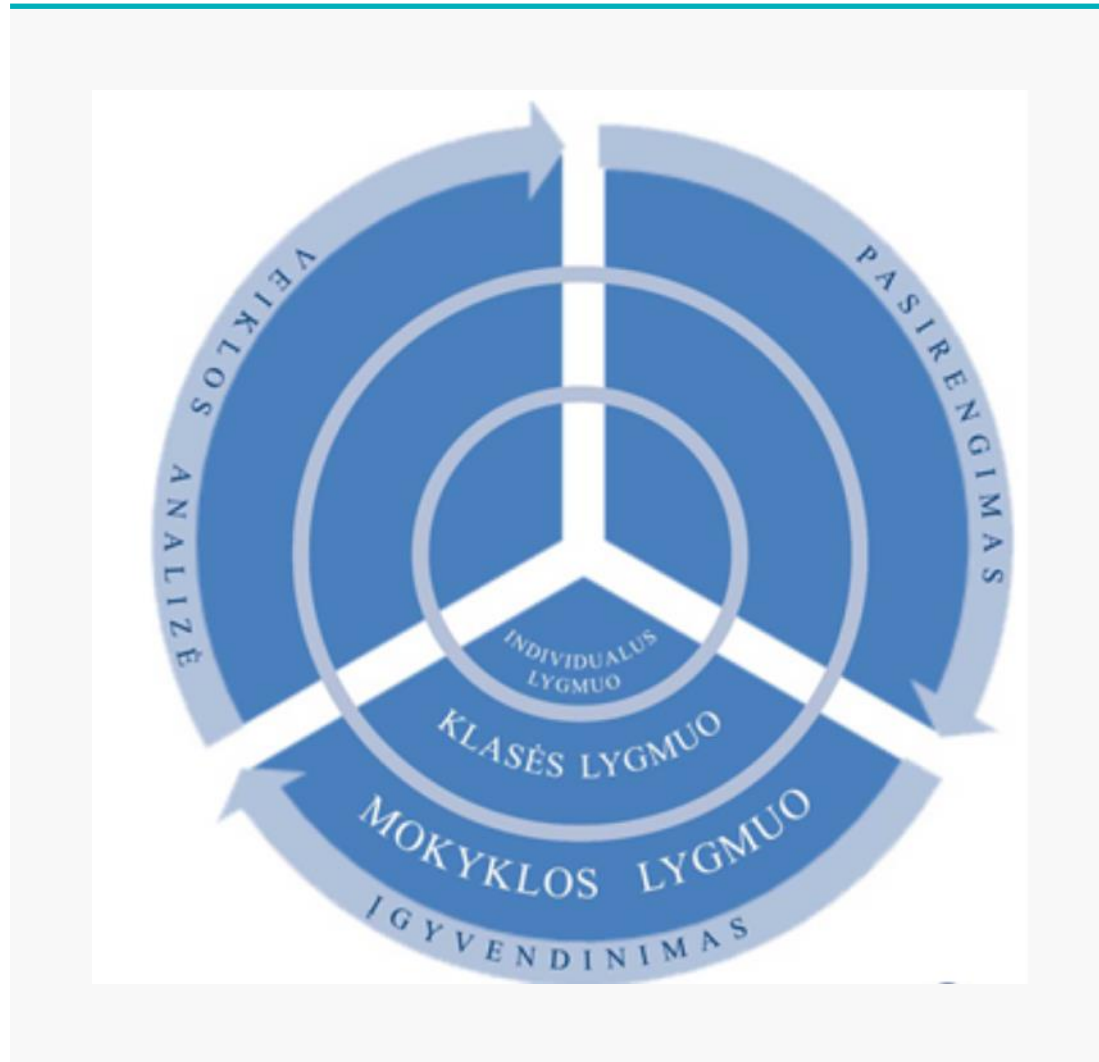

Įtrauktis

Įtrauktis reiškia sistemine reformą, apimančią turinio, mokymo metodų, būdų, struktūrų ir strategijų švietimo srityje pokyčius, kad būtų įveiktos kliūtys, siekiant suteikti visiems atitinkamo amžiaus besimokantiejiems lygias galimybes įgyti išsilavinimą aktyviai dalyvaujant mokymo procese ir sukurti sąlygas, kurios geriausiai atitiktų jų reikalavimus ir pageidavimus. Neįgalių besimokančiųjų įjungimas į bendrojo ugdymo klases neįgyvendinus atitinkamų struktūrinių pokyčių, pavyzdžiui, nepakeitus organizacijos, mokymo programų ir mokymo bei mokymosi strategijų, nėra įtrauktis. Be to, integracija automatiškai neužtikrina perėjimo nuo segregacijos prie įtraukties.

- › Ar visiems specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams tinkamas mokymas bendrojo ugdymo klasėje, ar vis dėlto jiems reikalingas specialusis ugdymas?
  - › kai kurie mokiniai, turintys regos sutrikimų, mokydami pasikliauja lytėjimo ir klausos pojūčiais. Jiems reikės specialių metodų, pavyzdžiui, Brailio rašto, orientavimosi ir mobilumo mokymo;
  - › kai kuriems kurtiesiems mokiniams reikės specialių komunikacijos priemonių, pvz. gestų kalbos, FM sistemų ar pagalbos naudojant klausos aparatus bei CI;
  - › kai kuriems besimokantiems, turintiems kalbos ir kalbėjimo sunkumų, reikės specialios kalbos ir (arba) kalbėjimo terapijos, leidžiančios mažinti kalbos ir kalbėjimo sutrikimus, tokių kaip kalbos keitimas, iškreipimai ir praleidimai;
  - › kai kuriems mokiniams, turintiems kognityvinės raidos sutrikimų, reikės užduotis suskirstyti į labai mažus etapus ir jiems reikės pagalbos, pavyzdžiui, rūpinantis savimi;
  - › kai kuriems mokiniams, turintiems fizinę negalią, reikės pagalbos, kad jie galėtų normaliai nustatyti padėtį ir judėti, čia būtina fiziooterapeutų ir ergoterapeutų pagalba, ugdant asmeninės priežiūros gebėjimus.

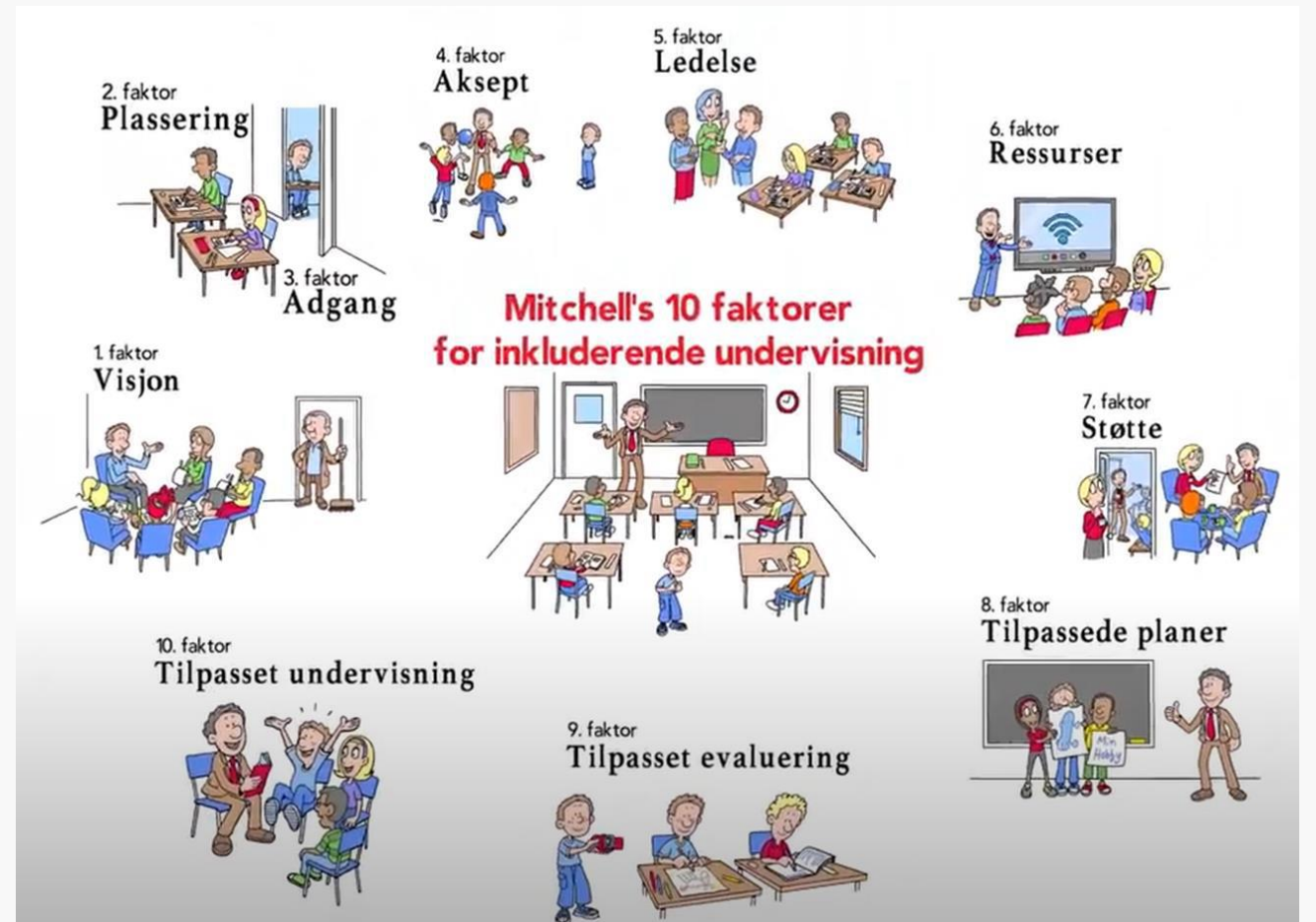
Mokyklų įtraukiojo ugdymo modelis

- › **Mokyklos lygmeniu** formuojamos bendruomenės narių vertybinės nuostatos, tradicijos, tarpusavio santykiai. Todėl pagrindinė pasirengimo veiklos dalis turi būti vykdoma mokykloje. Veiklos analizė ir tobulinimas sudaro galimybę kiekvienam mokyklos darbuotojui įvertinti savo indėlį į bendrus mokyklos rezultatus.
- › **Klasės lygmeniu** sudaromos sąlygos mokiniui bendrauti su bendraamžiais, dalyvauti bendroje veikloje, parodyti savo gebėjimus, gauti reikiamą mokytojų, specialistų pagalbą. Nuo mokytojų pasirengimo ir veiklos dažniausiai priklauso gera klasės atmosfera, kitoniškumo supratimas ir priėmimas, atskirties mažinimas.
- › Kryptinga pagalba mokiniui gali būti teikiama tik įvertinus **individualius vaiko ugdymosi** poreikius, jo galias, sunkumus bei pasirengimą įtraukiamam ugdymui.

D. Mitchell įtraukiojo ugdymo organizavimo modelis

- › 1 faktorius: vizija
- › 2 faktorius: aplinka
- › 3 faktorius: vadovavimas
- › 4 faktorius: pripažinimas
- › 5 faktorius: pritaikyti ugdymo planai
- › 6 faktorius: pritaikytas vertinimas
- › 7 faktorius: pritaikytas ugdymas
- › 8 faktorius: parama
- › 9 faktorius: resursai
- › 10 faktorius: prieinamumas

Šaltinis: Inkluderende læringsmiljø for elever som bruker alternative kommunikasjonsformer (ASK). Statped.

Su kokiais iššūkiiais galima susidurti?

Valaikienė (2016) apibendrina pagrindinius ugdymo karjerai iššūkius, su kuriais susiduria mokiniai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių:

- › ištvermės ir atkaklumo trūkumas, kantrybės stoka
- › pareigingumo stoka, spontaniškumas, sunkumų vengimas

Taip pat gali kilti iššūkių ugdant gebėjimus, kurie būti asmeninėms karjeros kompetencijoms įgyti:

1. Bendrieji gebėjimai: skaitymo, rašymo, skaičiavimo, orientavimosi laike ir erdvėje.
2. Gyvenimo gebėjimai: asmeninių lėšų valdymas.
3. Socialiniai gebėjimai: bendravimas ir bendradarbiavimas.
4. Veiklos gebėjimai: rekreaciniai gebėjimai, praktiniai darbo įgūdžiai bei profesinis tobulėjimas.

Papildomų kompetencijų poreikis (Ruškus, 2008):

- › Inicijuoti neįgaliųjų ir kitų visuomenės organizacijų bendra(darbia)vimą;
- › Inicijuoti prieinamą infrastruktūrą (kaip antai fizinės aplinkos pritaikymas, darbo vietos aplinkos pritaikymas, IT aplinkos kūrimas ir kt.);
- › Konsultavimas, tarpininkavimas;
- › Įmonių paieška – teigiamų nuostatų formavimas;
- › Tarpinstitucinio bendradarbiavimo inicijavimas ir kūrimas;
- › Profesinės motyvacijos stiprinimas (at)kuriant sėkmės atvejus;
- › Neįgaliųjų verslumo ugdymas, skatinimas;
- › Informavimas apie galimybes;
- › Darbo ir bendravimo su neįgaliaisiais kompetencijos;
- › Teigiamo požiūrio į save formavimas.

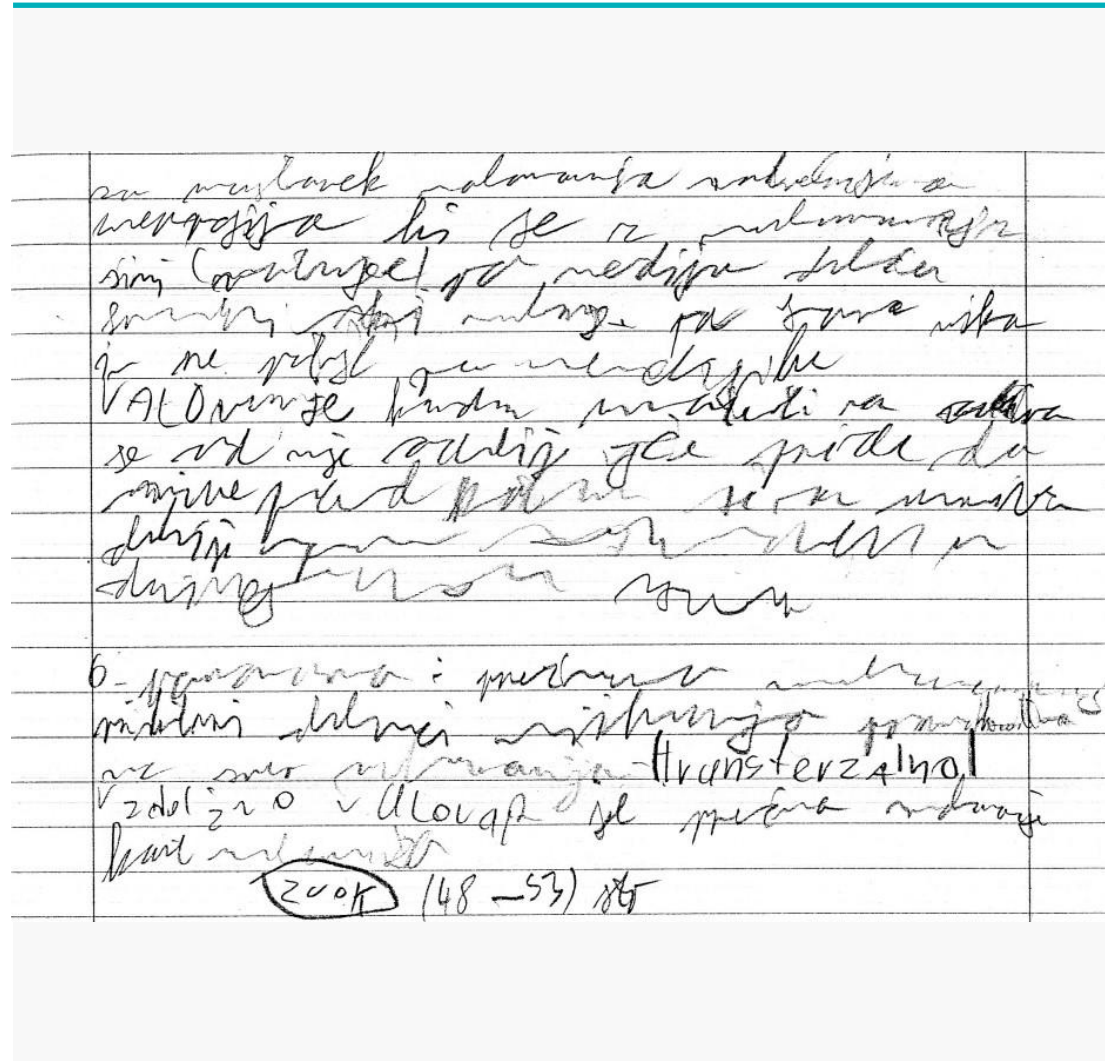

Mokiniai turintys negalių

Negalioms priskiriami raidos, sensorinių, fizinių funkcijų ir kiti įgimti ar įgyti sveikatos sutrikimai (sutrikimo kilmė gali būti biologinė, pedagoginėmis priemonėmis pašalinti priežasčių neįmanoma), kurie trukdo pažinti, tyrinėti aplinką, siekti akademinų žinių, trikdo socialinę, emocinę ir asmenybės raidą.

Mokiniai turintys sutrikimų

Sutrikimams priskiriami mokymosi (dviejų ar daugiau dalykų – skaitymo, rašymo, matematikos ar kitų dalykų), taip pat elgesio ir emocijų, kalbos ir kalbėjimo sutrikimai, kurie pasireiškia vaikui įsisavinant mokymosi programą, tai yra įgyjant pagrindinių kompetencijų.

Mokymosi sunkumai

Mokymosi sunkumai kyla, kai dėl nepalankios (kultūrinės/kalbinės, pedagoginės, socialinės-ekonominės) aplinkos ar susidariusių aplinkybių apribojamos asmens galimybės realizuoti savo gebėjimus įsisavinant mokymosi programas.

Individualaus ugdymo plano rengimas

Individualaus ugdymo planas (formos pavyzdys)		
Mokinio vardas, pavardė: Klasė: Data:	Plano pradžios data: Peržiūros data: IUP Nr.:	Problema: Stiprybės: Mokytojas:
Uždaviniai:	Klasėje taikytinos strategijos:	Tėvų (globėjų, rūpintojų) vaidmuo:
Sėkmės kriterijai:	Ištekliai:	Suderinta: Koordinatorius: Tėvai (globėjai, rūpintojai): Mokinys: Data:

Individualiame ugdymo plane apibrėžiami veiksmai, kurių mokytojui reikia papildomai imtis kasdien organizuojant darbą klasėje, kad vaikas, turintis specialiųjų ugdymosi poreikių, galėtų sėkmingai dalyvauti ugdymo procese, įveikti ugdymosi sunkumus bei pasiekti pažangą.

Individualaus ugdymo plano pavyzdys:

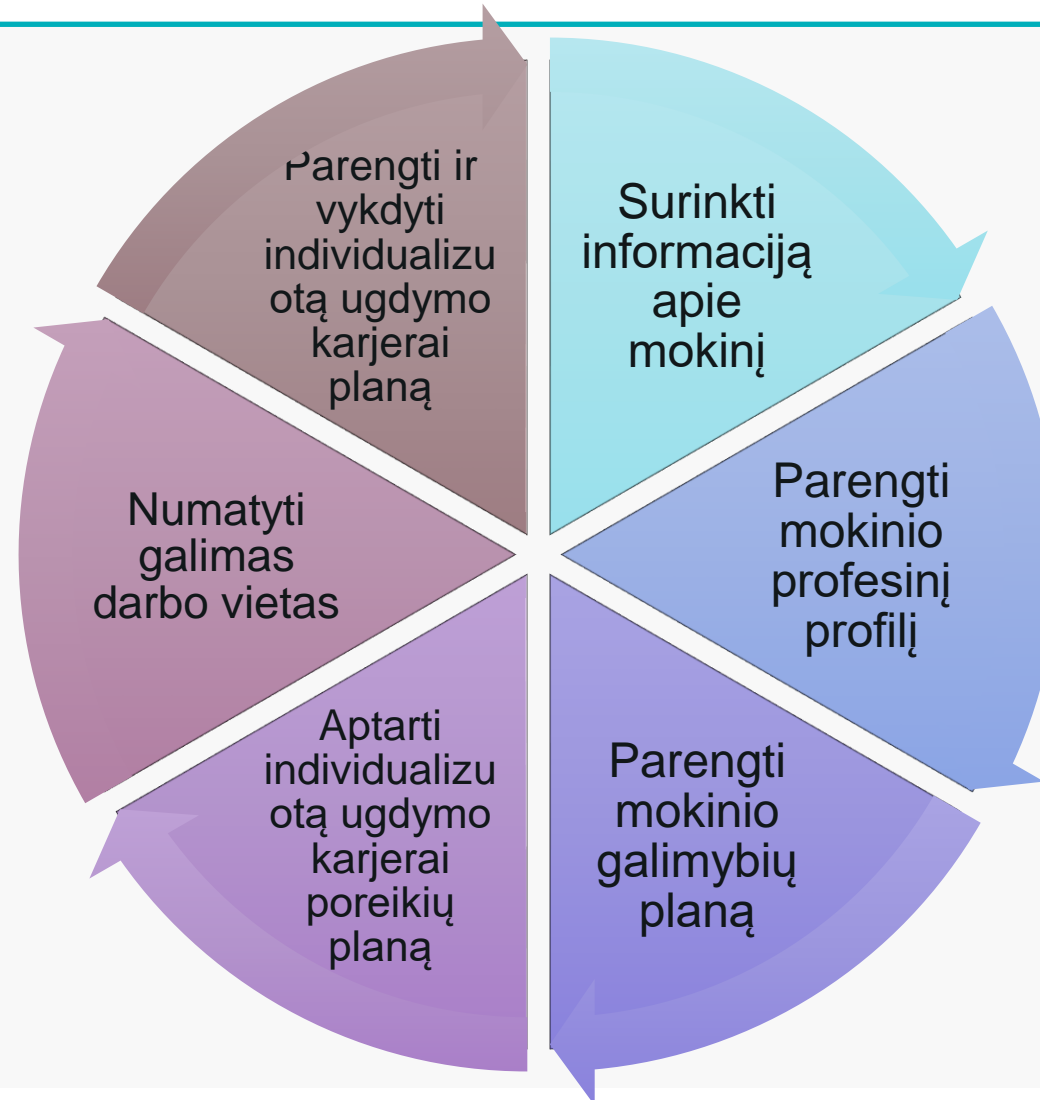
- › Į individualaus ugdymo plano rengimą būtina įtrauti ir tėvus, ir pačius mokinius, nes turinys turi atitikti visų procese dalyvaujančių asmenų poreikius ir lūkesčius.
- › IUP gali būti papildomi uždaviniais, kuriais siekiama formuoti ir asmeninius įgūdžius (Grisiūnienė, 2021).

Individualaus ugdymo planas (esant mokymosi sunkumams, pavyzdys)		
Mokinio vardas, pavardė: Klasė: 2 Amžius: 8 m. Data:	Plano pradžios data: Peržiūros data: IUP Nr.:	Problema: raštingumas Stiprybės: mėgsta skaityti ir klausytis jam skaitomų knygų Mokytojas:
Uždaviniai: <ul style="list-style-type: none"> ✓ atsakyti į klausimus, remiantis tekstu: <ul style="list-style-type: none"> ○ žodžių; ○ atliekant pratimus, kuriuose reikia įrašyti pasirinktą atsakymą; ○ trumpais sakiniiais raštu. ✓ kasdien dalyvauti skaitymo pratybose ir kiekvieną savaitę perskaityti 3 knygas iš „mėlynosios dėžės“ (mokomųjų priemonių, žaislų, skaitinių rinkinys). ✓ taisyklingsiau rašyti žodžius ✓ rašyti įskaitomą, spartesniu tempu 	Klasėje taikytinos strategijos: <ul style="list-style-type: none"> ✓ sudaryti x daug progų sekti mokytojo skaitomą tekstą ✓ tikrinti, kaip suprato užduodamus klausimus. ✓ skatinti naudotis esminių žodžių žodynu ir ant sienos pakabinta su tema susijusių žodžių plakatu. Taikyti „Pažiūrėk – Uždenk – Parašyk – Pasitikrink“ rašybos mokymosi metodą. ✓ girti už taisyklingą rašybą. ✓ tiksliai apibrėžti, kiek x turės parašyti per pamoką, ir reikalauti, kad raštas būtų įskaitomas (reikia didžiulių pastangų parašyti 50 žodžių). ✓ duoti rašiklį, jei bus pametęs/pamiršęs savo. ✓ kur galima, taikyti kitus užrašymo metodus: diagramas, plakatus, garso įrašus, teksto spausdinimą kompiuteriu. 	Tėvų (globėjų, rūpintojų) vaidmuo: <ul style="list-style-type: none"> ✓ nuolat skaitykite: pirmadieniais, trečiadieniais, ketvirtadieniais – 15 minučių po arbatos pertraukos X turėtų jums skaityti arba jės jam. Kalbėkitės apie perskaitytą tekstą: Kokia dalis tau labiausia patiko? Ką darytum, jei...?* ✓ penktadienio vakare sudarykite rytojaus pirkiniių sąrašą – padėkite vaikui taisyklingsiai parašyti.
Sėkmės kriterijai: <ol style="list-style-type: none"> 1. Atliks pirmąsias tris mokymo plano užduotis (80 proc. be klaidų) 2. Kiekvieną savaitę perskaitys tris knygas <ul style="list-style-type: none"> ✓ taisyklingsiai parašys 100 esminių žodžių. ✓ per mokojo dalyko pamokas užbaigs užduotis raštu, ir jos bus įskaitomos. 	Ištekaliai: <ul style="list-style-type: none"> ✓ vadovėliai, kurių reikalauja ugdymo planas. ✓ skaitinių knygos iš „mėlynosios dėžės“ ✓ „kalbančios knygos“ (įrašytos, garsinės knygos), kurias galima pasiskolinti namo. ✓ rašymo pratybų lapai. ✓ esminių žodžių žodynas ir „Pažiūrėk – Uždenk – Parašyk – Pasitikrink“ knyga. 	Suderinta: <hr/> Koordinatorius: <hr/> Tėvai (globėjai, rūpintojai): <hr/> Mokinys: <hr/> Data: <hr/>

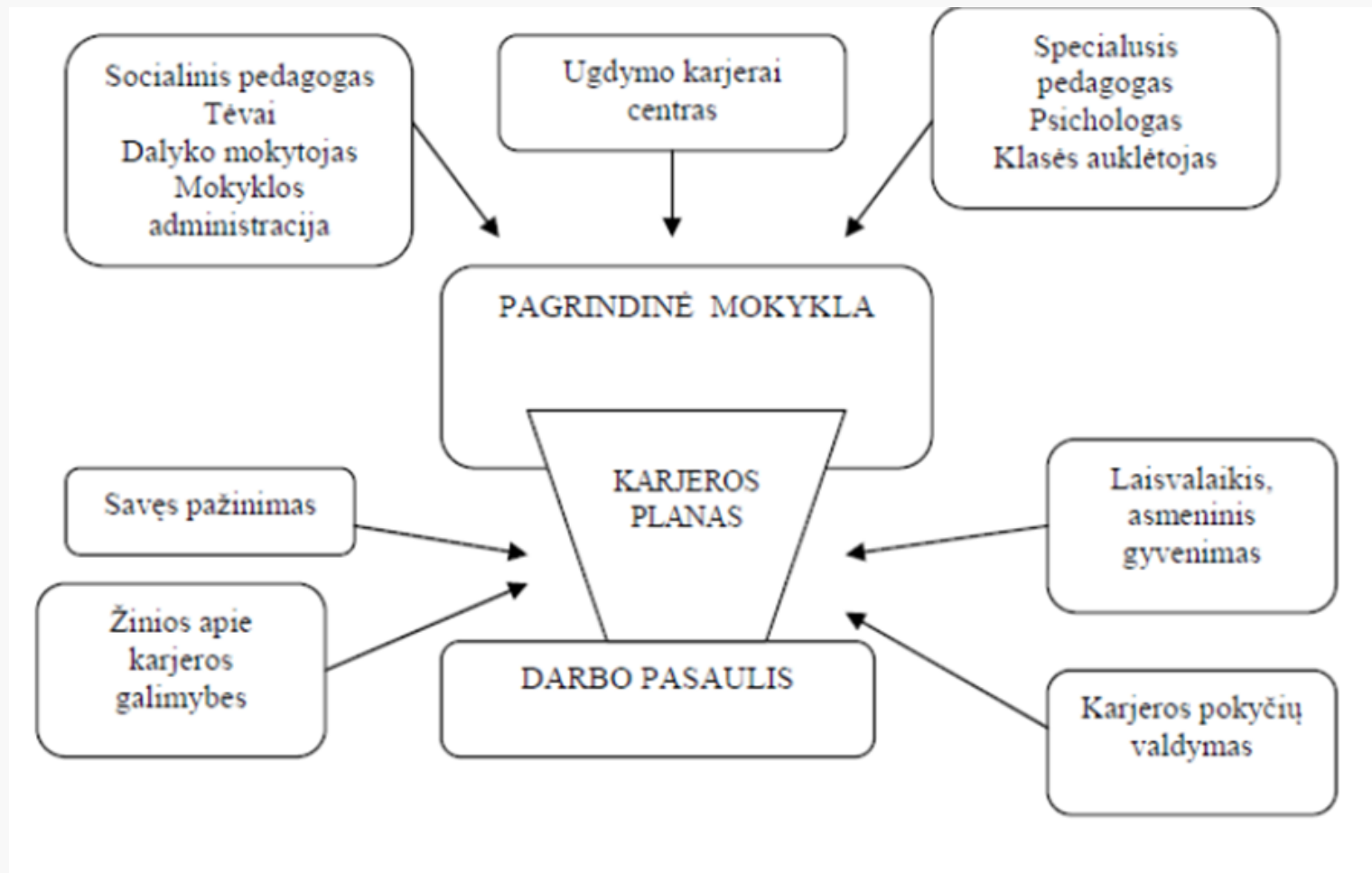
Saltinis: East V., Evans L. (2008). *Vienu žvilgsniu. Vilnius.*

Individualizuotas karjeros planavimo modelis (Condon, E., & Callahan, M. (2008). :

Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, karjeros planavimas (Norkevičiūtė, 2014):

Komunikacija (Liaudanskienė ir Viliūnienė, 2006)

Pateikiamos informacijos supratimas ir priėmimas:

- asmuo girdi garsus ar žodžius ir mato atliekamus veiksmus;
- asmuo suvokia girdimus garsus ar žodžius ir matomus veiksmus;
- asmuo į(pri)simena girdėtus garsus ar žodžius ir matytus veiksmus.

Sugebėjimas perduoti informaciją (idėjas, mintis, norus):

- asmuo parenka tinkamus žodžius mintims, norams ir idėjoms perduoti;
- sudėlioja šiuos žodžius eilės tvarka;
- nuosekliai reiškia savo mintis, norus ir idėjas.

Poreikis komunikuoti:

- savo norų prašymas ir reiškimas;
- informacijos priėmimas ir perdavimas;
- minčių ir idėjų reiškimas;
- noras bendrauti.

Bendravimo technikos (Liaudanskienė ir Viliūnienė, 2006)

Bendravimas be pagalbos
(nereikia fizinio tarpininko)

- Informaciją gali perteikti: kūnu, kalba; rankų judesiai; galvos judesiai; veido mimika; akių žvilgsnis.

Bendravimas su pagalba
(reikalingas fizinis tarpininkas,
objektas arba prietaisas)

- Informaciją padeda perteikti: mechaninės priemonės (telefonas); kompiuterinės priemonės; lentelės; diagramos; grafikai.

Simbolių rinkiniai/sistemos

- daiktai; nuotraukos; paveikslėliai; grafiniai simboliai (Mayer–Johnson simboliai, ideologogramos); Bliss simboliai; raidynas; žodynas.

Bendradarbiavimas su tėvais:

Tėvai turi būti skatinami:

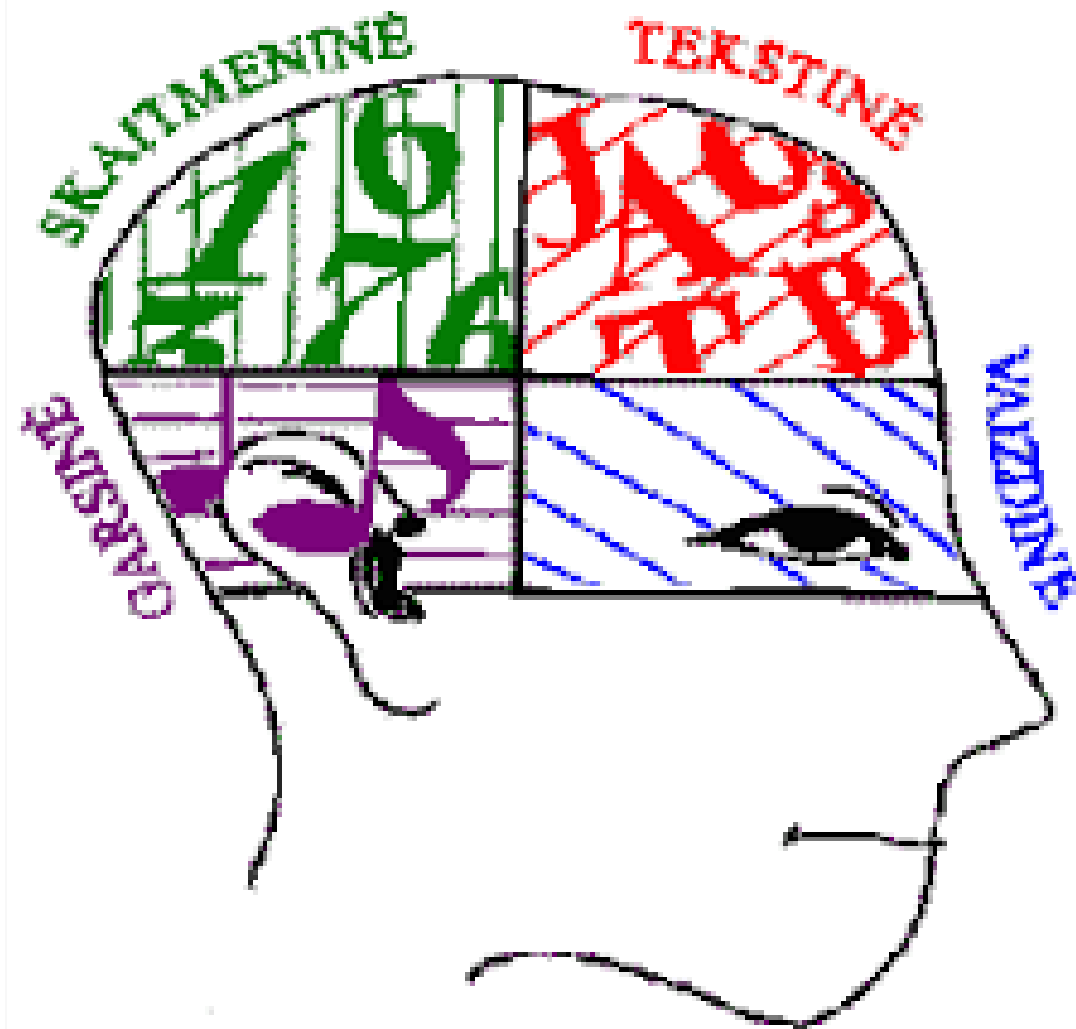
- › Modeliuoti situacijas, kurios skatintų kalbos, žodyno ir komunikacijos vystymąsi namuose;
- › Planuoti strategijas, kaip integruoti klausymą, kalbą, žodyną ir komunikaciją į kasdieninę vaiko veiklą ir patirtį;
- › Veikti kaip partneriai;
- › Informuoti mokyklą apie vaiko interesus ir gebėjimus;
- › Padėti suprasti vaiko ankstyvosios komunikacijos reikšmę;
- › Sudaryti tinkamą elgesio valdymo metodiką;
- › Fiksuoti ir aptarti vaiko progresą;
- › Suprasti trumpalaikius ir ilgalaikius tikslus;
- › Išmokti pasitikėti vaiko-tėvų bendravimu;
- › Priimti informuotus sprendimus;
- › Tapti vaiko advokatu.

Universalus mokymuisi skirtas dizainas

- › Universalus mokymuisi skirtas dizainas (Universal Design for Learning – UDL) yra sistema, sprendžianti pagrindinę kliūtį, trukdančią skatinti besimokančiųjų ekspertus mokymo aplinkoje: nelanksčios, „visiems tinkančios“ mokymo programos.
- › Pagrindiniai principai, kuriais remiantis organizuojamas UDL:
  - › 1 principas: Pateikite kelias vaizdavimo priemones (mokymosi „kas“).
  - › 2 principas: Pateikite keletą veiksmų ir išraiškos priemonių (mokymosi „kaip“).
  - › 3 principas: Pateikite įvairias įsitraukimo priemones (mokymosi „kodėl“).

Galima pastebėti, kad mūsų, suaugusiųjų, gyvenime yra lengviau suprantama medžiaga, ilgiau sukaupiamas dėmesys, kai informacija pateikiama ne tik žodžiu, bet ir vizualiai, pavyzdžiui, mokymuose pateikiama informacija yra pasakojama ir rodoma skaidrėse.

Taip yra ir vaikams – jiems greičiau suprasti medžiagą, kai ji pateikiama keliais būdais.

Augmentinė ir alternatyvioji komunikacija

- Augmentinė komunikacija yra naudojama tada, kai vaikas gali tik iš dalies bendrauti kalba ir jam reikalinga papildoma (augmentinė) komunikacija, kuri padeda užpildyti kalbos spragas.
- Alternatyvioji komunikacija (pakeičiamoji) yra pagalbinė bendravimo priemonių sistema ir vartojama, kai yra kalbama apie neverbalinę komunikaciją, kurioje naudojamos papildomos priemonės, kurios padeda geriau ir efektyviau bendrauti.

Pradžioje alternatyvi komunikacija yra naudojama, kad vaikas išmokytų bent minimaliai bendrauti ir save tinkamai išreikšti, t.y. paprašyti, atsakyti, išreikšti savo mintis, norus, vėliau gali tapti gera priemone žodyno plėtimui, sakinių formulavimui ir pan.

Parenkant tinkamiausią alternatyvią komunikaciją labai svarbu atkreipti į vaiko gebėjimus (kalbos supratimo, kalbos įgūdžių išsivystymo, regimojo suvokimo, smulkiosios motorikos, imitacinių gebėjimų lygius ir pan.).

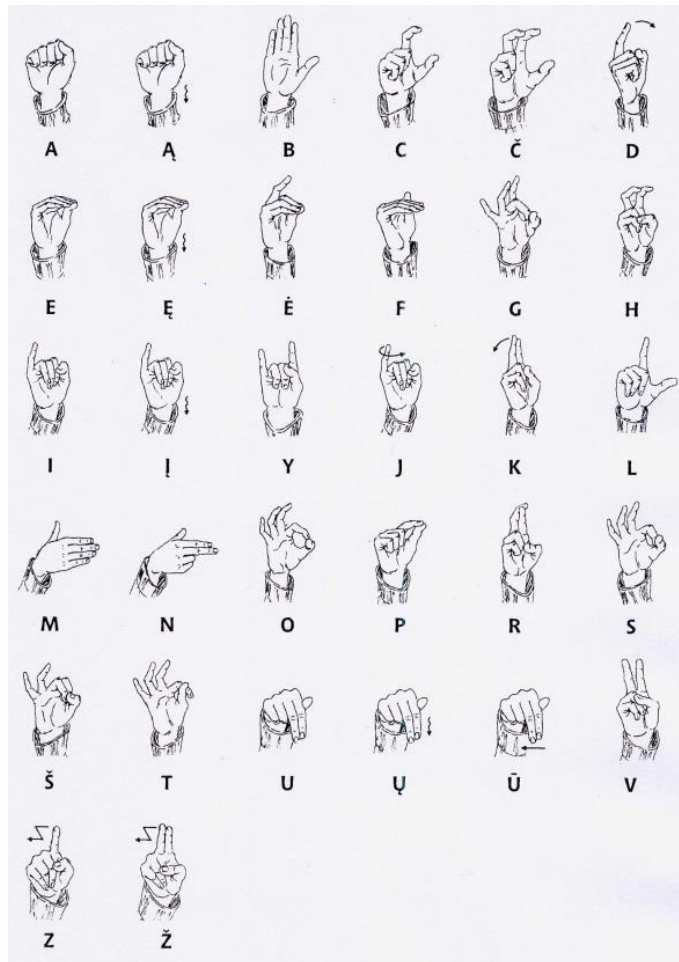

Alternatyvi komunikacija yra skirstoma į kelias sistemas:

- Gestų sistemos;
- Elektroninės sistemos – specialios išmaniųjų įrenginių aplikacijos;
- Simbolių sistemos:
  - daiktai – simboliai (natūralūs daiktai);
  - nuotraukos – simboliai (spalvotos ar juodai baltos daiktų nuotraukos);
  - paveikslėliai – simboliai (spalvoti ar juodai balti paveikslėliai, vaizduojantys daiktus - PECS);
  - konkretūs grafiniai simboliai (ideologogramos, piktogramos, Mayer-Johnson simboliai);
  - abstraktus grafiniai simboliai (Bliss simboliai);
  - žodžiai, raidynai.

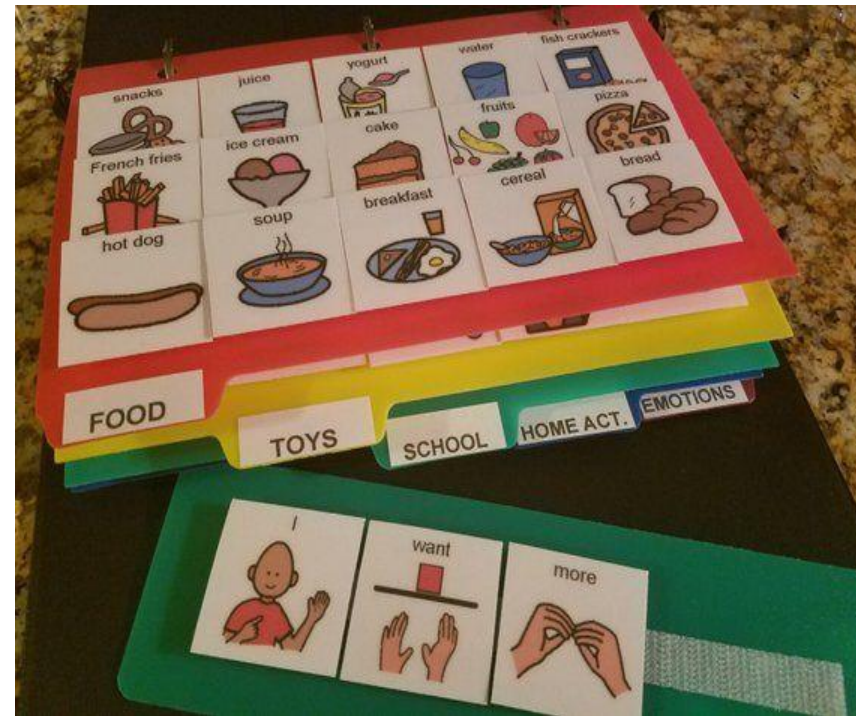
Gestų kalba

Aš myliu tave

Paveikslėliai – simboliai

Veiklos nuoseklumą vaizduojantys paveikslėliai

Elektroninės komunikacijos priemonės

Aplikacijos

BOOK CREATOR

<https://bookcreator.com/>

Osmo Coding Jam

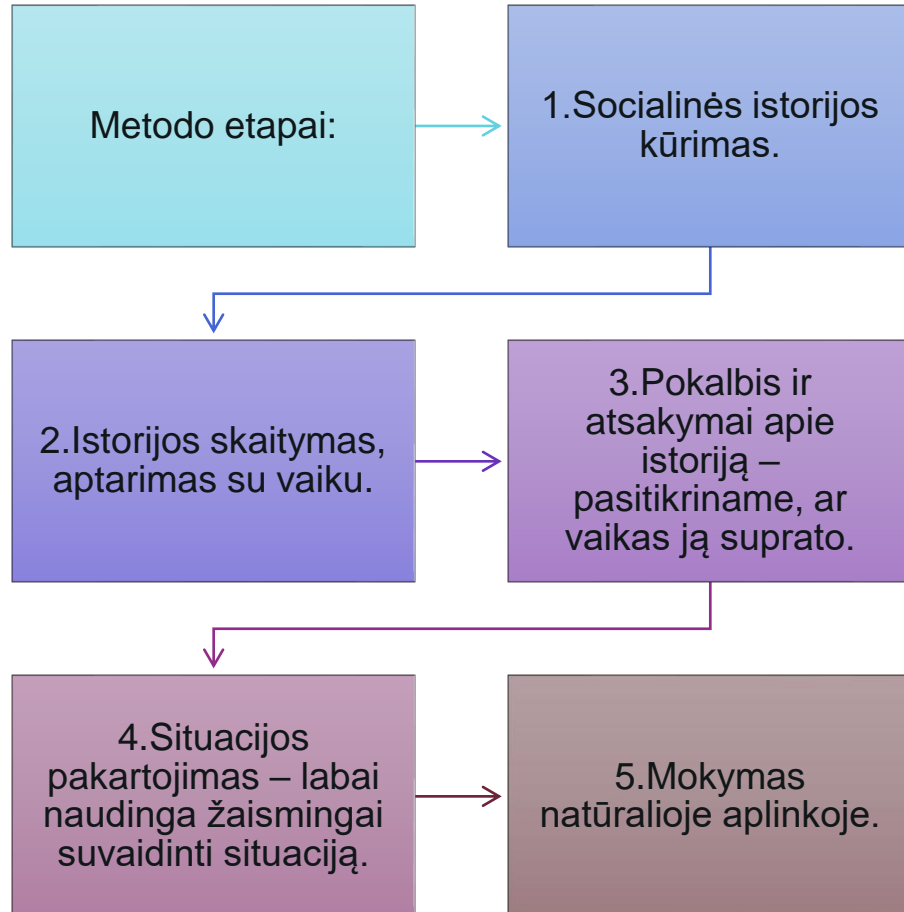

iMovie

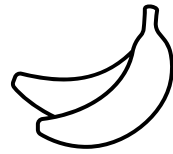
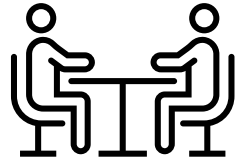
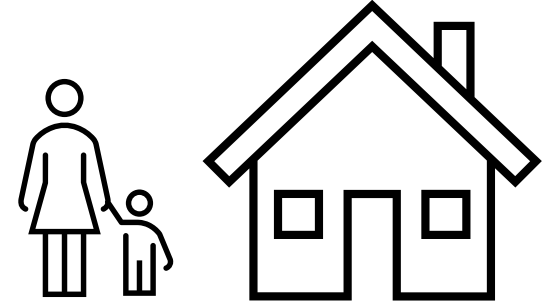
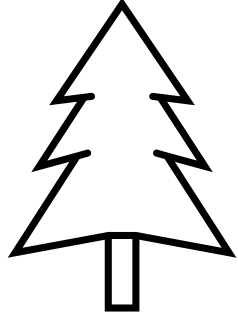
Daugiau informacijos apie specialiujų mokymo priemonių ir ugdymui skirtų techninės pagalbos priemonių įsigijimą rasite čia:

<https://www.nsa.smm.lt/svietimo-pagalbos-departamentas/projektai/specialiuju-mokymo-priemoniu-ir-ugdymui-skirtu-technines-pagalbos-priemoniu-isigijimas-nr-09-1-3-cpva-v-704-04-0001/>

Socialinių istorijų metodas

Iš asmeninių archyvų

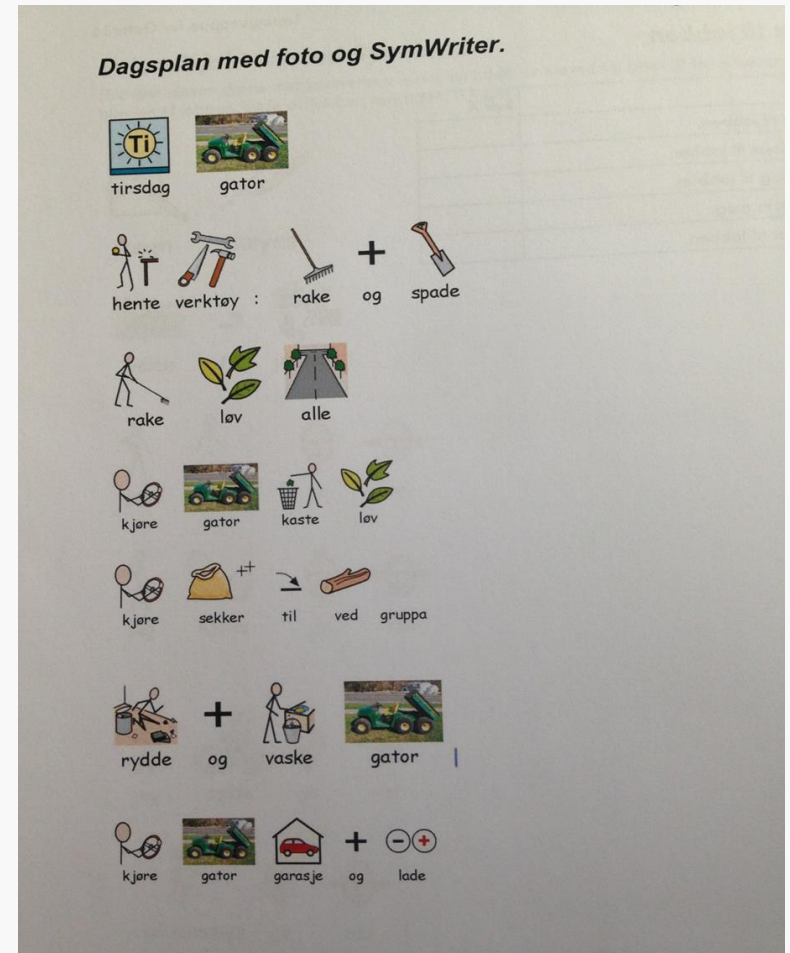

Ugdymo organizavimas, vaikams, turintiems kognityvinės raidos sutrikimų

Aplinkos struktūra

Dienotvarkė

Ugdymo sistema

Iš asmeninių archyvų

Pagalbos teikimas gabiems ir talentingiems mokiniams

Svarankiškumo skatinimas

Pagarba tikslams ir elgesio tolerancija

Priimanti mokymo palinka

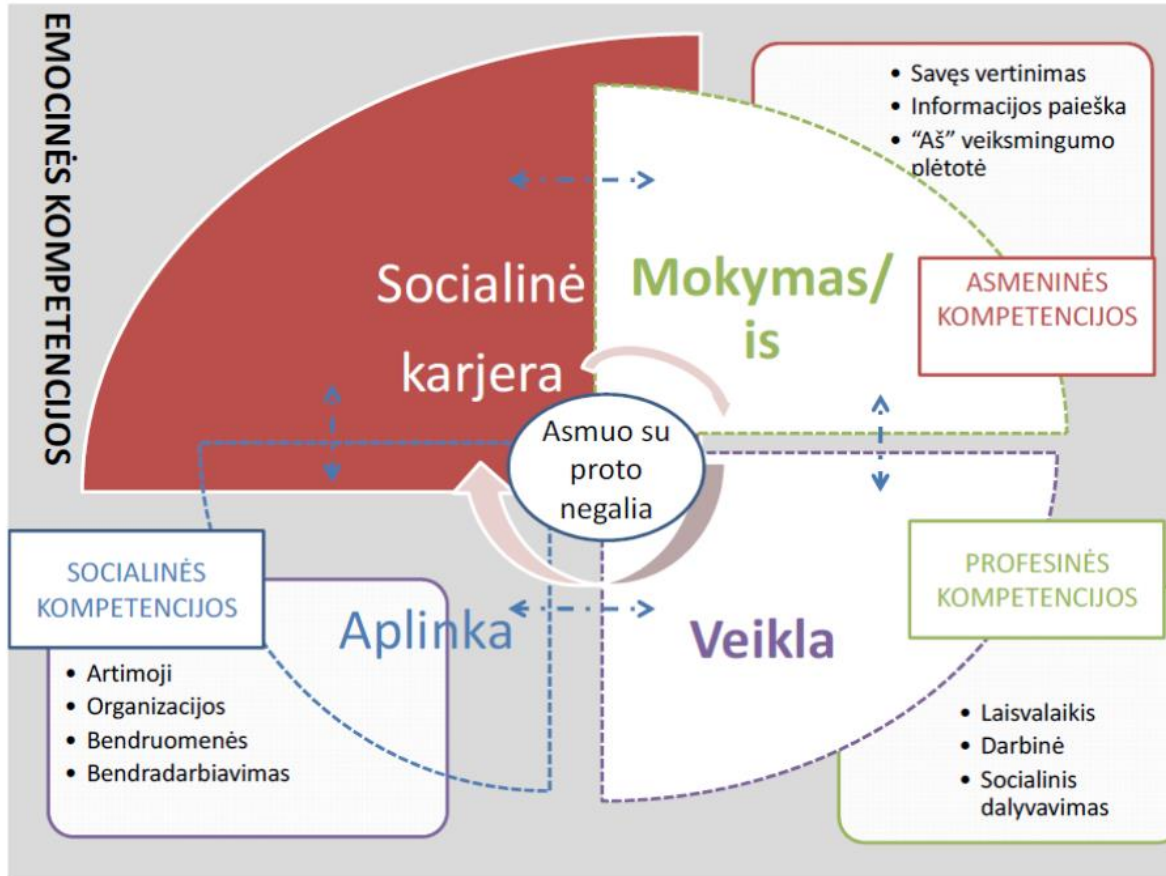
Ryšio palaikymas

Iššūkių sudarymas

Grįžtamasis ryšys

Socialinės karjeros modelis (Večkienė, Navikienė, & Kandravičienė, 2012)

Socialinės karjeros modelį (Večkienė, Navikienė, & Kandravičienė, 2012) sudaro trys pagrindiniai elementai: asmuo, turinčio kognityvinės raidos sutrikimų arba mokymosi negalių, aplinka, mokymas/is ir veikla. Modelio pagrindas – socialinės bei emocinės kompetencijos.

Galimybės?

- › Neįgaliųjų socialinių įmonių sąjunga: <http://www.nsis.lt/>
- › Neįgaliųjų įdarbinimo rėmimas: <https://www.negalia.lt/naudinga-info/darbas/neigaliuju-idarbinimo-remimas/>
- › <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-integracija/neigaliuju-socialine-integracija/zmones-su-negalia-atviroje-darbo-rinkoje?lang=lt>

Karjeros paslaugų veiksmingumo analizės kriterijai mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių (Valaikienė, 2016):

Kognityvinių funkcijų vertinimas

Ugdymas karjerai turi būti pradėtas ikimokykliniu laikotarpiu ir baigiamas profesiniu pasirengimu.

Profesine mokinio ateitimi pradedama rūpintis jau baigus pradinę mokyklą.

Ugdymas karjerai turėtų prasidėti nuo tada, kai mokiniui nustatomi SUP.

Kompetencijų, reikalingų žmogaus būsimai profesinei veiklai, ugdymas.

Karjeros paslaugų veiksmingumo analizės kriterijai mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių (Valaikienė, 2016):

Mokyklų bendradarbiavimas su profesinėmis mokyklomis ir darbdaviais.

Ypatingas dėmesys skiriamas darbinei veiklai, dalyvavimui realioje veikloje.

Padėti mokiniui įvertinti savo galimybes.

Įrengti kabinetai, orientuoti į konkrečias specialybes, tinkančias mokiniams.

Psichologas gali padėti klasės auklėtojui pažinti jo klasės mokinių interesus, polinkius, ketinimus.

Karjeros paslaugų veiksmingumo analizės kriterijai mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių (Valaikienė, 2016):

Mokyklose turi būti specialiai pritaikyta įranga, vaizdinės priemonės, metodinė medžiaga.

Mokytojo profesinis pasirengimas dirbti su mokiniu, turinčiu SUP.

Turėtų būti parengti individualūs planai ir programos, tikslingai formuojami profesiniai įgūdžiai, daugiau praktinių užsiėmimų.

Ekonominio naudingumo, užimtumo skatinimas: SUP mokiniai įgyja atitinkamą kvalifikaciją, kad prisitaikytų prie socialinės aplinkos, darbo rinkos.

Ugdymo programos atitiktis mokinių, turinčių SUP, gebėjimams.

Karjeros paslaugų veiksmingumo analizės kriterijai mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių (Valaikienė, 2016):

Priemonių įvairovė ir pasiūla profesiniam išsilavinimui įsigyti.

Mokytojų suinteresuotumas (moralinis ir materialinis) dirbti su mokiniais, turinčiais SUP.

Praktika turėtų būti organizuojama besimokant mokykloje. Profesijos mokymas gamybos procese, įmonėse. Keliama mokytojų kvalifikacija.

Mokinių mokymo individualizavimas. Mokytojų empatiškumas.

Mokyklos materialinė bazė turėtų atitikti rinkos reikalavimus; įdiegtos pažangios technologijos. Kokybiškas ugdymas.

Karjeros paslaugų veiksmingumo analizės kriterijai mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių (Valaikienė, 2016):

Aukštos kokybės mokymas ir profesinis rengimas, pradedant ikimokykliniu laikotarpiu ir baigiant pasirengimu profesijai, yra geriausias būdas siekiant, kad mokinys, turintis SUP, efektyviai integruotųsi į darbo rinką ir taptų aktyviu visuomenės nariu.

Ugdymo karjerai konsultantai turėtų tapti „tarpininkais“ tarp mokymo įstaigos ir socialinių partnerių. Mokinys turi būti prižiūrimas. Po mokyklos baigimo turi būti tolesnės profesinės karjeros koordinavimas.

Padėti mokiniui nuo profesijos įsigijimo iki darbo suradimo, pagalbos pradedant dirbti ir per visą profesinę karjerą.

Reabilitacijos sistema turėtų skatinti pasirengimą savarankiškam gyvenimui ir profesijai.

Jūsų klausimai 😊